

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

A kézdivásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 25 kr — Egyes szám ára 5 kr. Községek, tanítók, iparosok és Egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 4 frtért kapják a lapot.

Felolvasó szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyi) intézendők.
Kiadóhivatal K.-Vásárhelyi az Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetések és előfizetési pécék küldendők.

Szakelőadásokat a népnek.

Az idei közepes jó termés után, a gazda már a jövő évre gondol. Mindenfelé újra kezdik munkálni a talajt, szántanak, vetnek. Attól fogva, hogy a gazda elveti a magot, az ellenségeknek egész serege lép fel ellene. Ezek között a legveszedelmesebbek: a fagy, a jég, továbbá a kártékony rovarfélék óriási csapata.

A jég ellen úgy, ahogy a biztosítással védekezhetik a gazda.

A kártékony rovarok rengeteg faja csaknem minden növényzeten ezek rovására él, és alig van növény, melyre legalább egy-egy rovarfaj ne jutna, sőt elmondhatjuk, hogy legtöbbjét 15—20, de 50 különféle rovarfaj is pusztítja.

Ha ezek ellen pusztán az emberi tudomány és szorgalomnak kellene védekezni, úgy ősztől tavaszig és tavasztól ősziig minden mozdulni képes kárt igénybe venne az a munka. A természet maga is segít a kártékony rovarok irtási munkájánál, csak a gazda volna ezért hálás, elismerő és segítő társát védené, oltalmazná. A sündisznó, a vakond, a czizkányok, továbbá az éneklő és kuszó madarak, de a rovarok közül is számosan segítik a gazdát a kártékony rovarok pusztításában. Különösen a fürkészeknek nevezett rovarok tesznek nagy pusztítást a kártékony rovarok között. Megrohanják a legveszedelmesebb hernyókat, megszúrják a testüket, beletojják petéiket és a kikelő álcák felfalják az egész hernyót. Sőt a lótetű is vizekel némi kártételért, mert a növények gyökerein élő álcákra tart hajtóvadászatot.

Kérdem, hány gazda figyel meg mindezt? Hány gazda fenýíti meg, az éneklő, a kuszó madarak fészkeit kifosztó sihedereket.

Kérdem, a tanítók eléggé ajánlják-e a nebulók figyelmébe, hogy valóságos vétek a madárkak fészkeinek kirablása? Kérdem, fürkészi, kutatja-e a gazda a vetésben előforduló rovar kárt? Tudja-e, hogy a buza gyökerén pusztít a drótféreg, szárán a szalmazugor, szipoly, buza-lygy, levelén a kabócza, virágján, kalászan a cserebűly és hólyaglás. Tudja-e, hogy a rozs a fentieken kívül kitartja a gabona legyet is. És a hesseni légy? Tudja-e, hogy az árpát még az árpaszipoly is pusztítja. Dehogyan tudja addig, míg egész táblák el nem pusztulnak.

Nem kutatja jelentkezésük idejét, nem kémleli hol és miben nyilvánul a baj, mi ellene emberileg a leghelyesebb

védekezés. Elveti a magot, a többi a jó Isten dolga, mert ő tartja a példaszót! „Ki mint vet — úgy arat”. — Ő elvetett, aratásig, zsákkötésig mi gondja rá.

De vajon jól vet-e legalább. Tiszta, jó szemet szór-e a földbe? Megválasztja-e a magot? Pácolja-e a magot, hogy az ezzel elkerülhető némely élődsi csapás ellen védekezék?

Pedig ezekre ügyelnie kellene a gazdának. És a rovarkárokra is, melyeket kutasson, fürkészen, tanulmányozzon, kérjen tanácsot a védekezésre és ne csak akkor képezze előtte beszéd tárgyát a rovarkárok milyensége, mennyisége, mikor az esetleg jégkárnál a kárbecslő áll velük elő. Mert az előáll ám, mert az ő gyakorlati szeme meglátja, mérlegeli! Mily baj azután, ha a gazda ilyenkor vagy igaztalan jégkárvételest támaszt, vagy teljesen tájékozatlanul áll a becslő előtt.

Valjon a társadalmi egyletek, olvasó-körök és e fajta egyletek mikor látják elérkezettnek az időt, hogy a politika helyett, vagy hát Isten neki, a politika mellett, ezeket a közgazdasági dolgokat is megvitassák felolvasások, tanulságos előadásokkal, még a helyszínén, a vetéstáblánál is példákkal demonstrálván, neveljék a gazdaközönséget.

Nem szomorú-e az, hogy nem azért veri el az anyjuk a Miska gyereket, mert kifosztotta a fán a hasznos madár fészket, hanem mert eltalálta szakítani a piszkos ümögőt.

Bizony, bizony nevelni, oktatni kell a kisgazdákat, mert a régi kényelmes őstermelési mód mellett elpusztul a gazda. Minden tényező, mely a népre befolyással van, tegye meg kötelességét e téren is, mert bizony nevelni kell a népet. Erre a legalkalmasabb a bekövetkező téli időszak, mikor a gazdaközönségnek ideje van. Népies felolvasások tartásával nagyon lehetne segíteni a szegény földmivelő népen.

A székely kamara közgyűlése.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara 1899. nov. 17-én tartotta meg népes teljes ülést saját helyiségében. Az ülést Tauszik B. Hugó elnök távollétében, Eckvert József, alelnök vezette.

Megemlékezett a kamara újabb elhalt érdemes tagjáról Schwartz Jánosról; azután bejelentette, hogy a kereskedelmi miniszter a „Siculia” természetes szénsavat sűrítő részvénytársaságot kedvezményekben részesítette, hogy Hodós község a kért postahivatalt nem kapta meg stb.

Elnöki közlések után a tárgysorozat következett, melynek rondén örvendős tudásul szolgált,

hogy kereskedelemügyi miniszter ur a székelyföld meglátogatását a kamarához intézett leiratában jövő tavaszra kilátásba helyezte. Ugyancsak öröme szolgált a teljes ülésnek, hogy a keresk. miniszter a marosvásárhelyi szabó iparosok számára egészen modern szabász által szabászati tanfolyamot rendeztet és hogy az ügy már annyira előkészített, hogy a tanfolyam 1900. január 15-én meg is lesz nyittható. Az érdeklődés ezen tanfolyam iránt a szabó iparosok részéről igen nagy. Eddigél mintegy 46-an jelentkeztek részvételre. Igen jó hatást tett a honvédelmi és közöshadügy, illetve a kereskedelemügyi, miniszter azon intézkedése, hogy a székelyiparosokat a közszállításokban, honvéd és közöshadseregben katonák bakancsok készítésében részesítette. A honvédségi bakancsokból 345 iparos 5 alkalmi szövetkezetekben összesen 2400 pár bakancs és könnyű cipő szállítással bízott meg és hogy a közöshadsereg lábbeli szükségletének szállítására 8 alkalmi szövetkezetben 377 iparos vállalkozott, a kiknek a kamara összesen 2970 pár lábbeli kiosztását javasolta.

Helyeslőleg vétetett tudomásul a keresk. miniszter azon leirata, hogy a székelyföldi iparfejlesztő bizottságok szervezetének megváltoztatása iránt tett előterjesztést, megfontolás tárgyává teszi. A teljesülés mindjárt megis bizta az elnökséget a szabálytervezet elkészítésével.

Az iparfejlesztő bizottságok meddő működése fölött ezzel az ítélet kimondatott. Igazán óhajtható hogy reális működésre irányt adjanak ezen különben elég jelentőségteljes közgazdasági tényezőknak.

A kamara ezután megszaporította alkerületeit és tagjait úgy osztotta be a kerületekbe, hogy a jövő 1900. év végétől, a mikor új tagok választanak, a kamara kerületnek lehetőleg minden fontosabb pontja képviselve legyen a teljesülésben, tagjainak száma 64 (32 beltag és 32 kültag). Ebből Marostordavármegyére esik 7, Csikvármegyére 7, Háromszékvármegyére 12 és Udvarhelyvármegyére 6 kültag. Ebben a tárgyban felirat intéztetik a miniszterhez.

Ezután a járgánnyal vagy motorikus erővel hajtott söörlő malmokat a telepengedélyes iparágak közé sorozandónak mondták ki.

Tárgyaltatt a marosvásárhelyi és marostordamegyei kerületi betegséglegyező pénztárnak a napi bérek emelése tárgyában beadott megkeresése, de a teljes ülés nem tartotta felelőssé, mivel a mostani járadékok is jóval nagyobb arányúak a fizetett napi béreknél. Marosvásárhelyi szab. kir. város kövezetvám szedési jogának meghosszabbítása véleményeztetett.

A titkár jelentéséből tudomásul vétetett, hogy Lipa és Sadler egeri (Csehország) csőg egy szaru-áru gyár létesítése ügyében egyik beltagját ide küldött és az elnökség polgármester és főispán közbejöttével a gyárnak Marosvásárhelyen leendő felállítására ügyében, tárgyalásokat folytatott. Nevezett gyáros látszólag jó benyomással ment a keresk. miniszterhez és további elhatározásáról értesíteni fogja a kamarát.

Folytatott a kamara még tárgyalásokat Babos Elek szegedi kötszőgyárossal, kinek az érdeklőség Székelykeresztúrt ajánlotta és Schuster Henrik hannovezi patkógyárossal, kinek itt kevés kilátásai lehetnek. Jelentés tétetett a székely iparalapról, mely eddig 3373 frtra emelkedett.

Patakfalvi Mózes székelykeresztúri illetőségű kassai felsőipariiskolai tanulónak 25 frtot szavazott

meg. Br. Kemény Kálmán marosvácsi nagybirtokosnak a szeszgyárak kontingensének felemelése tárgyában beadott javaslata, valamint a marosvásárhelyi kereskedők és kereskedelmi alkalmazottaknak az üzleti záróra egyöntetű meghatározása és a székelyföldi nyugdíj egyesület szervező bizottságának az alapszabályok megerősítése tárgyában beadott kérése, pártoló felterjesztéssel küldöttek a keresk. kormányhoz. Végül a titkár indítványát egy karácsonyi bazár létesítése ügyében pártolta és 25 frtot segélyképp a bazár költségeire megszavazván, a gyűlés véget ért.

A műkedvelő egyesület paraszta.

A kézdivásárhelyi műkedvelő egyesület in téző köréből egy panaszos levelet kaptunk, melynek szövege ez:

„A helybeli műkedvelő egyesület által a jövő hó 3-ik napján rendezendő színelőadásról a „Székelyföld” már két ízben volt szives megemlékezni.

Ezen magában véve egy helybeli laptól nagyon természetesen, de a „Székelyföld” részéről eddig szokatlan eseményt, mint haladást, a nevezett egyesület halás szívvvel üdvözlö.

Azonban a közönség tájékoztatása végett, legyen szabad a „Székelyföld” közleményeire vonatkozólag egy pár megjegyzést tenni. Ugyanis mindkét közlemény már előre is azon véleményről áll elő, hogy a rendezendő előadás jövedelméből a kantai róm. kath. gimnasiunak semmi sem fog jutni, a mint ez a polgári leányiskola javára tartott színelőadással történt. Hát sajnos, de igaz, hogy a polgári leányiskolának a „Beostelenek” című színmű előadásából semmi jövedelem sem jutott.

Nem jutott pedig azért, mert az előadáson közönség oly csekély számmal volt, hogy még a felmerült kevés költség is alig volt fedezhető. Hiszen az említett előadás alkalmával, még a leginkább érdekelt körök is távol tartották magukat.

Meglehet, hogy a gymnasium javára rendezendő „Pajkos Diákok” előadása sem üt ki jobban.

Legalább a „Székelyföld” közleményei mindent megtesznek e végett s rajtuk nem fog mulni, hogy a közönség körében már jó előre bizalmatlanság és részvétlenség verjen gyökeret!

A műkedvelő egyesület azonban tehetsége szerint, megfogja tenni kötelességét az erkölcsi és anyagi siker érdekében. De természetesen az eredményről előre nem felelhet, ha az arra hivatott tényezők részéről semmi jóakaratu támogatásban nem részesül.

Azt például mindenki látja, hogy a „Székelyföld” a legjobb esetben nem vesz tudomást a műkedvelő egyesület működéséről, ha pedig megemlékezik róla, az még rosszabb, mintha hallgatott volna. Nem tudjuk megfajteni, hogy mi lehet ennek az oka; azt hisszük, hogy a felvilágosultság és humanizmus századának utolsó napjaiban csak eljutottunk odáig, hogy talán nem szolgál okul a gunyos lenézésre és agyonhallgatásra az, hogy ezen műkedvelő egyesület városunk polgárságának nem a legfelsőbb rétegeiből alakult; mert emlékezzünk még egy műkedvelő egyesület városunkban, melynek tagjai szintén nem az ugynevezett intelligenciából kerültek ki, s mégis a legnagyobb figyelemben és méltánylásban részesültek ezen lap részéről. S ez helyes is volt. Az erkölcsi és szellemi fejlődés iránti hajlam, bárhol mutatkozik is az, nem gunyt és lenézőst, hanem elismerést és ápolást érdemel!

Egy közügyekkel foglalkozó lapnak, ép úgy, mint minden művelt embernek, erkölcsi kötelessége a társadalom alsóbb rétegeit a művelődés útján való haladásban vezérelni, vagy legalább is támogatni.

A műkedvelő egyesület hivatását és feladatát a társadalomban felelőlegesen tartván a művelt közönség előtt fejtegetni, ezuttal csak rámutatunk a nálunk sok helyt nyilvánuló közönyre, sőt mondhatni rosszakaratra, melynek elbírálását az elfogulatlan közönségre bizzuk.”

J.

Ezen panaszos közleményre megjegyezzük, hogy mi ugyan nem foglalkoztunk a műkedvelők előadásaival, de ennek oka nem az, hogy talán a műkedvelők nem a társadalom felsőbb rétegeiből valók, hanem csupán azért, mert ezen egyesület sohasem tartotta szükségesnek nyilvános működéséről nyilvánosan beszámolni. Egymás után tartotta előadá-

sait, de hogy jövedelmeit miként használja fel, sem időközben, sem az évi közgyűlések rendén nem érezte magát kötelezettnek a közönséget tájékoztatni, a mint ezt a többi jótékony intézetek és egyesületek megeselekszik. Az olyan egyesülettel pedig, mely nem tudja kimutatni, hogy miért él, a sajtó komolyan nem foglalkozhatik. Kijelenthetjük, hogy mi nem vagyunk ellenségei a műkedvelősködésnek, de annak létjogosultságát csak annyiban ismerjük el, mennyiben az fontos társadalmi érdekeket, t. i. jótékony célokat szolgál, s ha a műkedvelő egyesület a róm. kath. főgymnasium alapjának nevelésére előadja a „Pajkos Diákokat” s előre vagy 150 frtot elkölt olyan kosztmókra, miknek hasznát később alig veheti s ezáltal a jótékony cél már előre megfosztja azon eshetőségtől, hogy az a jövedelemből valamit kapjon, — a helyi sajtónak nem kötelessége-e ez ellen felszólalni? S ha megteszi, ok lehet-e az arra, hogy az egyesület nyilvános panaszzsal apelláljon a közvéleményre?!

Nem kell minket arra oktatni, hogy miképpen kell szolgálni a közügyeket, mert mi a műkedvelő egyesület utmutatára nélkül is tudjuk, hogy egy helyi lapnak mi a kötelessége, s azért mia műkedvelő egyesülettel jövőre is csak olyan mértékkel mérünk, milyent az megérdemel.

A székely kivándorláshoz.

E kérdéssel, miután egy a napi sajtó, valamint gazdasági egyesületek és a székely iparkamara is bővebben foglalkoztak, a f. év őszén a „Magyar Hírlap” hasábjain egy közleményben én is írtam róla s cikkemben a székely kivándorlást egyrésztől a maga valóságában feltüntetni, viszont, másrésztől, miután a kivándorlás okai kétségen kívül mindnyájunk előtt ismeretesek, azt hiszen, hogy sikerült minden ez ideig javaslatban hozott módoknak, melyekkel a kivándorlás megakadályozható, vagy csak korlátozható is jeleztetett, tarthatatlanságát kimutatnom.

Különösen elvetendőnek találtam a nagyipar meghonosítására és protegálására irányuló mozgalmat, mert nézetem szerint a nagyipar, bár megengedem, hogy oszlokként vagy teljesen gátat is vetne a kivándorlásnak, de ez egyuttal a középirtokos osztály teljes megsemmisülését vonná maga után. Nagyiparnak nagybirtokon vagy nagybirtokok közelében van helye, ott, hol intenzív gazdálkodás folyik, hol sűrű a népesség és a nép a megkívánható intelligenciával bír.

Meg vannak-e ezen feltételek minálunk? A kérdést könnyű megadni mindenkinek, a ki ismeri csak egy keveset is viszonyainkat.

Nagybirtok kevés van, vagy a szó szoros értelmében nincsen is. Gazdálkodásunk pedig annyira extenzív, mint ezelőtt 50 évvel, a népességben tulajdonképpen nincsen, népünk pedig semmi intelligenciával sem bír.

Bár mindezek ránk nézve nem hízogók, de mint megczáfoltatlan igazságot tartozunk konstatálni. Ezeket előrebocsátva, fenjelt cikkemnek, a melyben a székely leánykereskedéssel is foglalkoztam, végsőre teljes szövegében itt reprodukálom.

„A székelyföldnek, hogy a kivándorlást megakadályozzuk s a munkás és birtokos osztálynak is jólétét biztosítsuk, háziipart kell teremteni s különösen téli ipari foglalkozást kell a nép kezébe adni. Így a munkás, ki nyáron a gazdaságban talán munkát, télen is megtudja szerezni az életfentartáshoz szükségeseket s nem fogszülőföldjéről idegenbe menni, a hol különben is nagyon keservesen, sok megaláztatást tűrve, keresi meg azt a télire megtakarított néhány forintot, melyre okvetlenül szükség van, míg viszont a birtokos osztályon is segítve lesz, kezén marad az őseitől öröklött föld s nem lesznek birtokosok az idegen tőkével beözönlött gyárosok. S csak ha ilyenformán a kivándorlást csökkentettük és végleg utját is álltuk, gondolhatunk a nagyipar fejlesztésére, mely az intenzív gazdálkodás keretébe igen jól beilleszthető. De addig is miveljük a székely népet, fordítsunk nagyobb gondot, az iskolára és önképzésre, mint eddig; fejlesszük az erkölcsisíget, az általános műveltséget, hogy fentarthassuk fajunkat a haza javára, mert csak erkölcselen szülő adja el gyermekét s a mű-

veletlen és elzúllott munkás megy ki hazájából akkor, a mikor kenyerét békésen itthon is megkeresheti.

Ezen törekvésünkben legyen segítségünkre a kormány s első sorban pedig mozduljon meg maga a székely társadalom.”

Hogy a kormány miként lehet és meg vagyok győződve, hogy lesz is segítségünkre, azt később fogom előadni, most röviden a megyei társadalmat szeretném fásultságából felrázni.

Háromszék megye társadalmát Háromszék megye közönsége alkotja s miután a fentebb leírtak a megye közönségéről a megye közönségének szótaltak, azt kérdezem, hogy igazak-e ezen cikkemben felhozottak?

Miután senki meg nem czáfolta, jogasan igaznak kell tartanom. Ha igazak, tett-e a megye közönsége csak egy lépést is a mai állapotok javítása érdekében? Én úgy tudom, hogy nem. Pedig csekélységen már közel 0 éve, hogy szóval és tálal harezol ezen állapotoknak átalakítás érdekében. Körülbelül vagy 25 éve lett felvetve az eszme, hogy a megyei birtokosok alakítsanak egy gazdasági egyesületet. Több mint 15 éve, hogy ez eszme szolgálatába szegődtem s teljes meggyőződéssel és fáradhatatlanul dolgoztam, költöttem ezért az eszméért még akkor is, midőn szülő megymtől idegenbe vetett életpályám.

Egy ideig fáradozásom csaknem meddő maradt, szavam a pusztában elhaló hang vala, leszámítva az 1897. nyarán Kézdi-Vásárhelyt tartott gazdasági értekezési sikerét, mely gyűlés egyhangu határozattal helyesli és szükségesnek tartja egy megye gazdasági egyesület létesítését, ez fáradságom egyetlen, de elegendő jutalma is volt. Ezen gyűlésen szerencsés valék bőven kifejteti a létesítendő gazdasági egyesület szükséges és nélkülözhetetlen voltát; egy ilyen egyesület működésének áldásos munkálkodását, a mely egyesület egy minden jóért lelkesedő és fáradhatatlan elnök vezetése alatt, mint a milyent mi a megye első férfinak személyében könnyen találhatnánk, hivatva volna a székely kivándorlás s más hasonló közgazdasági kérdésekben, is vezérszerepet vinni s azokat megoldani.

Tehát mozduljon meg a székely megye intelligens társadalmá, midőn egy ilyen fontos kérdés megoldása van szóban s ne rettenjen senki vissza, hogy a székely kivándorlás bázisa gyanánt a gazdasági egyesület felállítását állítottam fel. Ha egy palotát építünk, annak előbb fundamentumot kell rakni s csak arra építhetünk szilárdul.

De sem a fundamentumot, sem a palotát egy ember nem volna képes felépíteni, mert vagy bele unna, vagy bele halna; többek közreműködésére van szükség. Így vagyunk ezen kérdés megoldásával is, ha építeni, alkotni akarunk, fundamentumot kell raknunk, de ezt csak mindnyájan tehejük s tegyük is, mert mindnyájunkért tesszük.

A gazdasági egyesület, mely hivatva van közgazdasági kérdésekkel is foglalkozni, közvetít, esetleg megoldja maga az egyesült erejével az aktuális kérdéseket s titkárság útján, a ki szakember legyen, megismerni az egyes orvoslására váró sebeket; a termelő gazda és a vásárló közönség között, valamint a gazda szükségleteinek beszerzésénél közvetítő szerepet játszik s mindezt teszi külön díjazás nélkül. Egyszóval gyámola, támasza a gazdaközönségnek, tanácsesal és oktató terjeszti a gazdasági ismereteket, megvédi a gazdákat és azok érdekeit fölött őrködik.

Már előbb mondtam, hogy a kormány is lehet és meggyőződésem, hogy segítségünkre lesz is törekvéseinkben. — E tekintetben nem kell egyebet felhoznom, mint csak azt, hogy a f. évben is a földmívelési kormány 18 minta-parasztagdaságot állított fel az országban, mely minta-gazdaságok 14—50 hold terjedelműek s céljuk a belterjes gazdálkodási módokat gyakorlati uton, példaadás útján minél szélesebb körben való megismertetése. E mintagazdaságok a földmívelési kormány a felszerelési tőkélésítése és új gépek beszerzése, épületek létesítése stb. érdekében pénzzel segíti, vagy ingyen kiosztott felszereléssel látja el. S még tovább vannak véve ilyen létesítendő minta-parasztagzadaságok, melyeknek létesítésénél a szakminiszter a gazdasági egyesületek ajánlata és megokolása figyelemben vételével jár el.

Tehát csak az itt felhozottak elegendő bizonyíté-

kul szolgálunk arra, hogy egy felállítandó gazdasági egyesület üdvös és hasznos tevékenységet tudhat kifejteni működésébe hozatala által egy pár év alatt a székely kivándorlás kérdése, mely megyénket leginkább érinti Csikmegye mellett, hol azonban a kivándorlásnak ismét más okai vannak és egyéb hasonló aktuális közgazdasági kérdések maguktól megoldódnak.

Hiszem, hogy igénytelen soraim illetékes körökben érdeklődésre találnak s az ismét felszínre hozott eszme a megvalósulás terére lép.

Mika Ottokár.

Tanügy.

Polgári leányiskola.

— Balázs Márton igazgató jelentése a polg. leányiskola felügyelő-bizottságának folyó évi november hó 27-én tartott gyűlésén. —

Tekintetes Felügyelő bizottság!

Október hó 25-én tartott gyűlésünk óta, a polgári leányiskola érdekében történt ügyekről, igazgatói és gondnoki jelentésemet, a következőkben teszem meg.

A lefolyt hónapban a növendékek létszáma nem változott.

A egészségi állapot általában jó volt. Rövid ideig tartó, múlt betegségeken kívül, a városban és más iskolában szorványosan előfordult kanyaró, difteritisz, vagy egyéb ragályos baj, iskolánkban a növendékek közt, egy esetben sem fordult elő. A tantestületből Balázné Tauber Róza nov. 5-től 20-ig torokbetegségben szenvedett, a mely idő alatt Vertán Emilia tanítónő helyettesítette. Nagys. Sinkovits Ignác városi főorvos ur nov. hó 12-én iskolánkat meglátogatta, s a tanulók egészségi viszonyairól, személyesen szerzett meggyőződést.

Mulasztás a tanulók részéről részint betegség, részint családi körülmények miatt, több esetben fordult ugyan elő, mint a múlt hónapban, de azok mindannyiszor szabályszerűen igazoltattak.

A növendékek szorgalmával és magaviseletével a tantestület e hónapban is meg van elégedve.

A lefolyt időre kizabott tananyag, minden tantárgyból elvégeztetett.

Az iskola tantestülete többszöri bizalmas eszmecserén kívül, nov. hó 18-án rendes gyűlést tartott, a melyen minden nevelés és oktatást érdeklő ügy, tárgyalatott.

A tantestület egyértelmű határozata szerint nov. hó 20-tól kezdve, a templombajlás, a nagy hidegek miatt, tavaszig szünetelni fog; ugyancsak e naptól kezdve a délutáni előadások, a korai esteledés miatt, 1/22-től 1/24-ig tartatnak meg.

Nov. 15-én és 21-én, a növendékek között, azoknak nagy öröme, 40 darab ifjúsági olvasmány osztott ki.

Nov. 20-án a tanulók a tantestület vezetése mellett részt vettek, felejtethetetlen Erzsébet királynék emlékére, a róm. kath. templomban rendezett gyászszertartáson, a mely után az eleni iskolák tornatermében gyászünnepély tartatott 7 pontból álló műsorral. Az ünnepélyen nemcsak a négyelet, de a felügyelő-bizottság, más iskolák tantestületei és a város közönsége is nagy számmal volt képviselve. A gyászünnepély napja iskolai szünnap volt.

November hónapban az iskolát meglátogatták: Özv. Nagy Mózesné. Ifj. Tóth Istvánné és Balogh Gyuláné felügyelő-bizottsági tagok.

Mint gondnok tisztelettel jelenthetem, hogy a mi az iskola vagyoni állapotát illeti, arra nézve a lefolyt idő, eltekintve a vármegyéhez segély iránt intézett kérésünkre érkezett kedvezőtlen választól, az mégis kedvezőnek mondható.

Köszönettel kell megemlékeznem Kézdi-Vásárhely város t. képviselőtestületéről, mely iskolánk céljaira 1900. évtől kezdve, 3 évi időtartamra, 200—200 frtot volt szíves megszavazni.

Továbbá a kézdivásárhelyi Takarékpénztár t. Igazgatóságáról, mely az 1899. évre iskolánknak 120 frtot, mint a letett 300 frt kamatját, a közgyűlés jóváhagyása reményében, kész kiutalni. Ezenkívül a hiányzó 80 frt iránti kérésünket, számadásai-

nak kedvező kialakulása esetén, ajánlani fogja a közgyűlés jóindulatába.

Köszönettel kell felemlítenem a „Székelyföld“ évi 94-ik és 95-ik számában névleg is felsorolt azon asztalos iparosok és mások áldozatkészségét, a kik iskolánk felszerelésére 20 padot, 1 könyvszekrényt, 1 táblát, 1 asztalt és 2 széket ajándékképpen felajánlottak. A nyerendő butorok értéke 151 frt s azokkal egy 40 tanulóval bíró osztály teljesen felszerelhető. Ez ügygyel kapcsolatosan köszönetet mondok e helyen, Berger Ignác polgáriskolai tanár urnak is, a ki az iskola javára történt gyűjtéseknél több napon át segítségemre volt.

A pénztár állapota a lefolyt idő után, jelenleg a következő:

Bevételek:	
Pénztári maradvány okt. hóról	161 frt 75 kr.
Tandíjakból	84 frt 65 kr.
Összesen	246 frt 40 kr.

Kiadások:

Személyi kiadások nov. hóra	90 frt — kr.
Levél- és csomagportó	2 frt 17 kr.
Nyomatványokért	2 frt 50 kr.
Könyvkötésért	— frt 96 kr.
Összesen	95 frt 63 kr.
Pénztáron van jelenleg	150 frt 77 kr.

A 150 frt és 77 kr összegből azonban, 50 frt nagys. Benke Gyula ur könyvtári adománya, 22 frt a tanulóktól befolyt könyvtári díjak, 6 frt 60 kr pedig, a 15 korból begyűlt tanítói nyugdíjilleték. Ezeket 78 frt és 60 kr összegben levonva a 150 frt és 77 krból, marad felhasználható pénztári készlet 72 frt 17 kr. Tandíjhátralékban van 3 tanuló, 13 frt 50 krral.

Nagyon örömdetes haladás történt az iskolai könyvtár létesítésében. A gyűjtéseket tovább folytattam, minek eredményeképpen november hónapban, a következő adakozások folytak be:

Fejér Antal ur	8 db könyv	2 frt — kr ért.
M. kir. Tud. Akadémia	11 „ „	31 frt 10 kr ért.
Szt. István Társulat	17 „ „	21 frt 10 kr ért.
Özv. Balogh Gy. né. ö. n.	1 „ „	— frt 80 kr ért.
Binder János	3 „ „	— frt 65 kr ért.
Szabó Gyula	2 „ „	1 frt 30 kr ért.
Dombi Sándor	1 „ „	— frt 30 kr ért.
Földi József	2 „ „	— frt 30 kr ért.
Lampel-Vodiáner	26 „ „	36 frt 30 kr ért.
Bardócz Lajos	2 „ „	2 frt 80 kr ért.
Szabó S. Gyula	3 „ „	— frt 60 kr ért.
Özv. Barabás Károlyné	1 „ „	— frt 30 kr ért.
Bajkó Ferencz	6 „ „	1 frt 80 kr ért.
Szotyori Samu	1 „ „	— frt 40 kr ért.
Székely Malvin	2 „ „	2 frt — kr ért.
Székely Katinka	2 „ „	1 frt — kr ért.
Kovács Pál	1 „ „	— frt 25 kr ért.
Balázs Mártonné	2 „ „	1 frt 50 kr ért.

Összesen tehát 91 db könyv 104 frt 50 kr ért.

Szeptember és október hónapban ajándékoztattott 117 db könyv, 147 frt 56 kr értékben. Összefoglalva és rendezve mindhárom havi gyűjtés eredményét, a következő képet nyerjük:

Szt. István Társulat ajánd.	17 db könyv	21-10 kr ért.
M. Tud. Akadémia	11 „ „	31-10 kr ért.
Lampel-Vodiáner	161 „ „	153-35 kr ért.
Több könyvkiadó	18 „ „	15-10 kr ért.
Kézdivásárhelyiek	54 „ „	30-15 kr ért.
Vásárlás	7 „ „	1-31 kr ért.

Összesen 268 db könyv 252-06 kr ért.

Ezekből pedig, tankönyv 158 db 137 frt 75 kr. Tantestületi könyvtári könyv 44 db 56 frt 11 kr. Ifjúsági könyvtári könyv 66 db 58 frt 20 kr.

Összesen 268 db 252 frt 06 kr.

Megjegyzendőnek tartom, hogy e 268 drbból álló könyvtár, 43 drb kivételével, teljesen új minőségű és használatlan példányokból áll.

Ha az összes könyvek értékéhez, a 252 frt és 06 krhoz hozzávesszük a 72 frtnyi pénzvagyont is, úgy könyvtárunk ma 324 frt és 06 kr értéket képvisel.

Ezen adományokon kívül a m. kir. Tud. Akadémia esetleges könyvvásárlásoknál iskolánknak kivételképpen, 60 százalék árengedményt helyezett kilátásba, továbbá minden fizetés nélkül, hivatalból küldi, a tantestületi könyvtár részére, az „Akadémiai Értesítő“ ez. havi folyóiratot, melynek évi díja 3 frt.

Iktatóra vétetett a lefolyt idő óta 23 ügydarab, 43 sz.-tól 66 sz.-ig.

Ezek után, midőn tisztelettel kérem a tek. Felügyelő-bizottságot, hogy

Kézdi-Vásárhely város t. Képviselő-testületének, a kézdivásárhelyi Takarékpénztárnak, a m. kir. Tud. Akadémiának, a Szt. István Társulatnak, Lampel-Vodiáner könyvkiadó cégnek, a kézdivásárhelyi asztalos iparosoknak és végül minden nemesszívű adakozónak jegyzőkönyvi köszönet szavazassák, jelentésemet befejezve, maradtam a tek. Felügyelő-bizottságnak Kézdi-Vásárhelyen, 1899. nov. hó 27-én

kész szolgálja:

Balázs Márton,
polgári leányiskolai igazgató
és gondnok.

Ujdonságok.

— Kinevezés. Az igazságügyminiszter Péntes Béla kézdivásárhelyi járáshírségi joggyakornokot a brassói törvényszékhez, aljegyzővé nevezte ki.

— Időjárásunk borus és enyha s dacára annak, hogy az időjelző intézet derűs időt helyezett kilátásba, nehéz eső felhők borítják az eget napok óta. A hőmérséklet emelkedett s néhány nap óta éjjel sem száll a hőmérő higánya, a fagyponthoz.

Esküvő. Kézdivásárhelyi Dr. Kovács Mózes, cs. és kir. ezredorvos Bécsben, kézdivásárhelyi Kovács János mászáros polgártársunk derék fia f. hó 28-án vezette oltárhoz Parrmann Oskár, cs. és kir. altábornagy leányát Parrmann Alice kismasszonyt a Bécs melletti Badenben, Kisérje szerencse a szép frigyet.

— Névváltoztatás. Politzer Lipót, kézdivásárhelyi illetőségű, budapesti lakos „Székely“-re változtatta családi nevét, belügyminiszteri engedéllyel.

— Községek egyesítése. A m. kir. belügyminiszter megengedte, hogy Altorja nagy község és Feltorja kis község „Torja“ név alatt egy nagyközséggé és Karatna s Al- és Felvolál kisközségek „Karatna-Volál“ néven egy kisközséggé egyesüljenek.

— Lelkészek áthelyezése. Gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök Balogh Ignác nyujtói plébánost Szárazpatakra, Rápolthy Ferencz szárazpataki lelkészt pedig Nyujtóra helyezte át.

— Mulatságok. A kézdivásárhelyi kereskedő ifjúság múlt szombaton tartotta meg szokásos őszi mulatságát, mely ha nem is volt túl népes, de egyike volt azon báloknak, hol mindenki jól érzi magát. A rendkívül kedélyes mulatság a hajnali órákban ért véget. Reggel alig takarították el a kereskedők báljának diszitéseit, hozzáfogtak a függetlenségi körbáljára a terem dekorálásához. Vasárnap este zajlott le ezen mulatság, mely azonban rendkívül gyengén sikerült. A táncsterem alig félig teit meg közönséggel s így a polikai testület, melynek javára ezen este táncoltak, vékony jövedelemhez jutott.

— Helyreigazítás. Lapunk múlt számában megjelent „Egyesült erővel“ című tanulmány közleményből, véletlenül kimaradt Vajda Albert és Molnár József asztalos iparosok neve, a kik a polgári leányiskola részére szintén egy-egy iskolai padot ajándékoztak. Az elismerés és köszönet épen úgy megilleti e két derék polgárt is, mint a már előbb felsoroltakat.

— Haláleset. Malomszegi Légrady Károly saját és gyermekei Imre, Mária és férje Schmidthauer Antal, Károly, Tódor Ottó, Anna, valamint az összes rokonság nevében, fájdalomtól megtört szívvel jelenti, hogy szeretett neje, illetve anyjuk: malomszegi Légrady Mária a legjobb hitves, a legszeretőbb anya, hosszas betegség és a halotti szentségek felvétele után, életének 53 ik és boldog házasságának 34 ik évében, folyó hó 24-én hajnali 2 órakor, jobblétre szenderült.

— Törvényhatósági közgyűlés. Háromszék-vármegye alispánja közhírre teszi, hogy a törvényhatóság f. év december 29-én rendkívüli közgyűlést tart.

Hirdetések.

Butor végeladás !

Schisser Pálnak elhalálozása következtében
raktárunkat mélyen leszállított árban

k i á r u l j u k

s kérjük a tisztelt vevő közönséget, szükségletei-
ket amíg a raktár tart, mielőbb beszerezni szives-
kedjenek.

Teljes tisztelettel:

(134. 2—0.)

a Schisser család.

BORT

asztali-, peccsenye-, csemege-bort, cognacot, kis üstös szil-
vóriumot, valódi borseprő, székely fenyőpálinkát, ere-
deti tisztaságban, felelősség mellett, nagyban és kicsiny-
ben, mérsékelt árban, ajánlunk.

Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk.

Megrendelhető eredeti árakban Ifj. Ugron János
urnál Kovásznán, Kónya Antal urnál Nagy-Borosnyón,
valamint közvetlenül a

Székely Borkereskedés Részvény-Társaságnál
Székely-Keresztúron.

(140 2—3.)

Hirdetések

e lap kiadóhivatalában

olesó áron

felvétetnek.

Hirdetmény.

Alólirott szíves tudomására kívánja hozni
az igen tisztelt borviz fogyasztó nagyérdemű kö-
zönségnek, hogy a kik a néhai

Balási-féle borvizet

kivánják élvezni, ez időszert az üvegekre kápszlit
azért nem tétetek, mivel idáig nagyon sok vissza-
élés történt, úgy, hogy a Balási-féle borviz üve-
geiről leszedtek és átrakták másfajta élvezeti viz
üvegeire s elárusították a Balási-féle borviz helyett.

Ezen gyalázatos visszaélést csakis így vél-
tem elkerülhetőnek, hogy a kápszlik helyett, az
üvegek oldalára rá ragasztassam a vegyelemzési
nyomtatványt.

Teljes tisztelettel:

Málnási Kristóf.

G y e r m e k j á t é k s z e r .

Tekintettel a közelgő ünnepekre, tisztelettel
értesitem a helybeli és vidéki mélyen tisztelt vevő
közönséget, hogy ez időnyre is rendkívül sok és szép

DISZMŰÁRU UJDONSÁGAIM

állanak tisztelt vevőim rendelkezésére.

Nagy raktáram van játékszerből, minden-
nemű porcellán-, evő-, thea-, kávé- és moca-
készletből, mindennemű üvegárukból, asztali és
függőlámpából, kép, tükör, aranyléc képkere-
teknek, gyermekkocsik, utazó bőröndök, vala-
mint konyhaberendezési czikkekből, melyeket
a tulságosan felhalmozott raktár leszállításáért,
leszállított árakon eladok.

Midőn eddigi szíves bizalmáért köszönetet
mondok, kérem azt részemre ezután is szíves párt-
fogással fentartani, magamat ajánlva

(3—0.)

kiváló tisztelettel:

Jancsó Gyula.

Leszállított árakkal.

Kiadó lakás.

A vasut-utczában egy 3 szobás
k i t ű n ő l a k á s,
konyha, kamara és pinczével több évre
haszonbérbe kiadó.

Kinél? Megmondja a kiadóhivatal.

135. 3—3.